

Poslije o. Fučeka nastavio je g. Kustić: Krist s kojim ja razvijam svoj osobni odnos, dao mi je Duha, ali Duha koji je dan i zajednici. I ako ja imam nešto »urediti«, onda se ne mogu povući u svoju osobnu kontemplaciju, nego moram gledati kroz zajednicu koja mi može u određenom trenutku reći: to smiješ, to ne smiješ! I tu je ta prisila zakona. To bi bio spoj prisile i oslobođenja.

Nakon diskusije koja je potrajala sat i pol čini mi se da je to bila najcjelovitija i najjezgrovitija definicija svega onoga o čemu se raspravljalo.

Iz toga nužno proizlazi druga dimenzija: priznati drugome odgovornu slobodu, imati povjerenja u tuđi rast u slobodi, kako je rekao g. Ladika. Religiozno iskustvo, rekao je dalje g. Ladika, može se ostvariti samo u susretu. Druga osoba mora prigodom toga susreta pronaći u meni ostvarenje svoje slobode, a to znači svoje inicijative. I kriza jedne zajednice sastoji se upravo u tome što smo previše zatvorene jedinice.

Jesmo li tolerantni prema slobodi druge osobe? — upitao se o. Fuček, nadovezujući na misao g. Ladike. Tolerancija nije žrtvovanje vlastitog uvjerenja i mišljenja da bismo drugoga prihvatili, nego da, ostajući svaki u svojoj osobnosti i posebnosti, primamo drugoga u ljubavi i doživljavamo zajednički rast.

Poslije pada Adama Krist nam je vratio šansu, rekao je jedan student. Tu šansu Krist mi pruža u svojoj smrti, rekao je na kraju g. Živko Kustić, zaključujući tu vrlo zanimljivu diskusiju. Krist mi pruža šansu da se ponovo preporodim, kao da nikad nisam sagriješio. To je sloboda od grijeha, sloboda da se uvijek može početi iznova.

Trebalo je kupiti razglednicu, pokoji suvenir i natrag u Zagreb. Sunce je već duboko bilo utonulo prema zapadu. Dok se putem i dalje orila pjesma, a u daljini iza nas ostajala Bistrica, pokušavam srediti dojmove.

Pitam se što danas Bistrica znači za nas studente? Napokon, što sama Marija znači za nas mlade? Je li ovo danas bio samo ugodan izlet ili zbilja svjesno očitovanje svoje vjere, svjedočenje onoga što nas čini posebnima u ovome svijetu? Je li to bilo potpuno i svjesno predanje u ruke Onoga i uz pomoć One koji nas nikada ne napuštaju, pa makar nam izgledalo koji put da su sve lađe potonule? Mi mladi kršćani još nismo zaokružili svoj kršćanski profil, nećemo ga nikada ni zaokružiti (jer smo ipak ljudi, dakle nesavršeni), ali to ne znači da ne moramo sebe klesati, oblikovati, modelirati, da bismo se tako ugradili u zajednicu, zajednicu slobodne djece Božje. A odakle ćemo crpiti tu snagu nego na vrelu koje nikad ne presušuje — kod Krista i njegove Majke. I zato treba apelirati na to da se Bistrica osmišljava, da je učinimo svjetlom tradicijom (ne tradicijom u lošem smislu te riječi), koja će svake godine okupljati oko sebe naraštaje mladih kršćana, koji će sutra na svojim leđima ponijeti teret tegobnog i trnovitog putovanja u, nadajmo se, bolju i sretniju budućnost do konačnog eshatona. Prijatelji, budimo svjesni toga: ovaj narod u nas gleda i čeka nas!

DUH SVETI — OSLOBODITELJ*

»Jeste li primili Duha Svetoga kad ste postali vjernici?« (Dj 19, 3), upitao je Pavao u Efezu skupinu od dvanaestak ljudi koji su bili pobudili njegovu po-

* To je cjelovit tekst propovijedi o. Fučeka na studentskom hodočašću u Mariji Bistrici, 28. svibnja 1972.

zornost povučeni i strogim životom. Opazio je da njihovu kršćanstvu nedostaje nešto osnovno, jer na njihovu licu ne titra zraka uobičajene kršćanske radosti i karizmatičkih darova.

Iznenadilo ih je Pavlovo pitanje. Oni nisu ni čuli o nekom silasku Duha. Ispostavilo se da pripadaju skupini braće koja su puno molila i postila u smislu Ivana Krstitelja. Pošto im je Pavao protumačio da Ivanovo krštenje nije drugo nego izraz vjere u budućeg Mesiju pa da je već odavno postalo nedostatno, pošto ih je primio u Crkvu novim krštenjem i polaganjem ruku — potvrdom, oni su osjetili novost nepoznate snažne unutrašnje sile koja ih goni. Neizrecivo potreseni izrazili su dosad nepoznate doživljaje proročanstvima u raznim jezicima. Postadoše »pneumatici«, »glosolali«.

»Jeste li primili Duha?« — to je Pavlovo pitanje odlučno za čitav stari vijek. Nije toliko krštenje bilo pečat i legitimacija kršćanina koliko posjed Duha. Krštenje je početak kršćanstva. U potpunju se dolaskom Duha u potvrdi.

»Jeste li primili Duha?« — na to bi pitanje i mnogi pokoncilski vjernici mogli odgovoriti: kršteni smo, primili smo potvrdu, ali u našem konkretnom životu nismo još ništa od Duha osjetili:

- mi ga ne zamjećujemo,
- mi ga se bojimo,
- mi od njega bježimo.

1. U današnje doba tehnike, planiranog vodstva ljudi, masovnih medija, racionalne i dubinske psihologije, — je li uopće moguće na području vlastitog iskustva zamijetiti i otkriti nešto takvo što bi se čovjek usudio titulirati djelovanjem Duha Svetoga? Kroz svjetske događaje, kroz koru i ljusku fenomenološkog zbivanja treba prodrijeti do dubine!

Kad, recimo, pročitamo u memoarima Ivana Meštrovića *Uspomene na političke ljude i događaje* onaj famozni razgovor s Nikolom Teslom, u kome taj naš veliki čovjek otkriva Meštroviću svoju osobnu tajnu da se još od mladosti svakog dana prije spavanja klečeći na golim koljenima molio Bogu, onda u toj molitvi i u tom razgovoru dodirujemo nešto što se zove Duh Sveti!

Kad bilo gdje na našem životnom putu susretnemo ženu koja ostaje nepokolebivo vjerna uz svog muža stradaoca, onda u toj vjernosti susrećemo Duha!

Kad bivamo svjedoci života punih požrtvovnosti tolikih otaca i majki, kad nas zapanji hrabrost onog radnika, krepost one djevojke, dobrota moga kolege, onda u svemu tome susrećemo aktivno djelovanje Duha Svetoga!

I u kuhinji, i u sobi dnevnog boravka, u školi, u tvornici, uz zujanje aparata, u vrevi naše ulice, svaki put kad upotrijebimo riječ »milost«, izraz »karizma«, kad opazimo da netko radi po savjesti, iz altruizma, iz ljubavi, kad junčki podnosi, kad dosljedno živi i primjerno umire — mi prisustvujemo provali Duha u naš profani svijet. To su trenuci kad doživljavamo kako se naš iskustveni svijet predaje svome nedohvatljivome Temelju i najskrovitijem Središtu. Duh se Kristov bezimeno izliva na svako tijelo, nije zatvoren u crkvene zidinc niti samo u religiozne etikete. »Duh vije gdje hoće.« On je unutrašnje dinamično načelo svijeta, duša Crkve, najunutrašnija srž svakoga od nas. Ono što u dubini vlastitog bića prihvaćamo, vjerujemo, proživljavamo i plemenito ljubimo, to je u nama djelovanje Duha! Tu, u najdubljim regijama našega bića, on nas susreće bivstveno, osobno, u zagrljaju s Kristom i Ocem.

Idemo li tim putem, onda nam neće biti toliko teško da u tom našem profanom svijetu otkrivamo i malo-pomalo sve dublje ulazimo u tu našu ljudsku i božansku najveličanstveniju i najskrovitiju Tajnu, Tajnu Crkve, Tajnu svijeta, Tajnu kozmosa!

2. Zađemo li sad u svoj osobni život, moramo lojalno ustanoviti da se mi zapravo bojimo Duha Svetoga.

On je Duh života, slobode, pouzdanja, radosti, ljubavi, jedinstva, tolerancije, mira. . . Logično bi bilo da ni za čim toliko ne čeznemo kao za tim izvrsnim darovima Duha. No poteškoća je u tome, što on, da bi nam poklonio svoje darove, uvijek nanovo osjetljivo i prodorno prekoračuje, razbija i lomi sve naše ograde, naše planove, naše zamisli. Pa pošto nam je razbio sve te naše himere, hoće da sve to preda onoj Neshvatljivosti, koju zovemo Bog! I tako nam Duh putem našeg poništenja, odricanja onoga što nam je toliko priraslo kao najmilije, putem razaranja naše sebičnosti u svim pravcima, da, putem umiranja dariva život. Mi sve to teško shvaćamo i još teže prihvaćamo i zato ga se bojimo kao onoga koji nam mrsi »račune« i koji nas tjera iz naše učmalosti.

On je Duh koga ne možemo okovati slovom zakona niti sapeti nekom tradicionalnom formom. Ne možemo ga internirati ni u koju instituciju. A mi bismo ga htjeli ograditi upravo tim i takvim ogradama. Mi bismo željeli znati na čemu smo. Bojimo se rizika eksperimenata kojima još ne predviđamo rezultat. Sumnjičavi smo na unutrašnje impulse radosne spontanosti u djelovanju. Mrsko nam je kad od nas previše zahtijevaju, kad nas žele pokrenuti iz našeg mrtvila. Mi smo, istina, spremni izvršiti dužnosti, ali bez velikog napora, pa bismo stoga rado Duha Svetoga »dozirali« kako nam se sviđi. A jer on to ne dopušta, mi ga se bojimo.

Nadalje, Duh je Sveti »neproračunljiv« u svojim postupcima; nikad ne znamo što će još od nas zahtijevati a sve samo zato jer nas želi uroniti u najdublju dimenziju stvarnosti, u neizmjernu Božju Neshvatljivost. I tako ono što bi trebalo da nam posluži samo kao polazna točka i odskočna daska da živimo život vjere, nade i ljubavi, to mi sebi pretvaramo u stalno boravište, u ograđeni teritorij, gdje se dobro osjećamo i gdje nas nitko ne dira, pa to još proglašujemo i Kristovom Crkvom, samo da se na taj način zaštitimo od težih i riskantnijih angažmana. Zato se bojimo Duha. On je za našu mlitavost i nepokretnost silno »zahtjevan« i upravo strašan. On bi nas želio, napokon, posve osloboditi od svih spona koje nas sapinju, ali pod tu cijenu — pod cijenu napuštanja samih sebe — mi oslobođenja ne primamo.

3. Mi od Duha Svetoga bježimo. Tradiciju, koju inače opravdano branimo, jedni od nas smatraju definitivno stečenom zemljom otaca kojom treba samo pametno upravljati. Zaboravljaju da to nije definitivna domovina, da je tradicija tek postaja na zemaljskom putovanju. Oni su spremni Drugi vatikanski sabor okriviti za svu krizu u Crkvi jer su zamijenili simptome s uzrocima, jer su odani klerikalizmu i jer očekuju spasenje od starih struktura. Oni treba da dožive obraćenje, da prihvate Duha kakav jest: nepredvidiv, neproračunljiv, onaj koji iznenađuje, koji sveto uznemiruje, kome se ne mogu dati recepti djelovanja, koji u svakoj konkretnoj situaciji nastupa tako da od staroga sazda novo; staro ne poništava, ali uvijek gradi novo! I budući da je Duh Sveti takav, mi od njega bježimo!

Drugi od nas vode se uvjerenjem da se Duh Sveti neprestano mora afirmirati u Kristovoj Crkvi snagom koja neprestano obnavlja. Tako jest! Treba da bude sve novo! Ali čemu toliko razdražene nestrpljivosti? Kako se slaže uvjerenje da Duh Božji uvijek iznova obnavlja »lice zemlje« s ponekad ogorčenim prijetnjama da će se napustiti Crkva ako se ona uskoro temeljito ne promijeni? Zar se time ne daju Duhu Svetom ultimatum i recepti gdje i kako mora djelovati? Ovi svu krivnju bacaju na »službenu Crkvu«. Jednako zamjenjuju simptome s uzrocima, upadaju u neoklerikalizam i očekuju spasenje od struktura budućnosti. Pa ako Duh Božji djeluje u ljubavi prema uistinu konkretnom bližnjemu, u bratskoj strpljivosti i velikodušnom razumijevanju i za onu braću koja moraju u Crkvi vršiti službe a da ih nikad neće moći savršeno ispunjavati, onda takav Duh Sveti straši i mi od njega bježimo. On je na djelu drukčiji nego što ga zamišljamo.

Ima i takvih među nama koji bi to dvostruko gledište htjeli na laku ruku dovesti u sklad na račun jeftinog dijalektičkog izmirenja, pa proglašuju sebe da su oni pravi, jer zastupaju »zlatnu sredinu«. Prirodno je da postoje pametni srednji putovi. Sigurno je da ih nije lako pronaći. Pa koji misle da mogu do toga doći običnom dijalektikom izmirenja, oni isto tako kao i one dvije prije spomenute skupine zaslužuju titul jednog uvaženog teologa: »terribles simplificateurs«, koji mogu dovesti do katastrofe. Oni zaboravljaju da Duh Sveti ne znači izjednačenje antagonizama koji vladaju unutar interesa. On nije ona upokojena sredina osrednje malograđanštine. Naprotiv, Duh Sveti je onaj koji sve takve empirijske, dijalektičke jedinice oprečnih stvarnosti uvijek iznova razbija. Duh Sveti je onaj koji traži da svatko u Crkvi s ljubavlju i hrabro čini svoje, iako na prvi pogled ne bi bio već izmiren s onim što čini drugi kao svoje. Svaki pojedinac mora svoje raditi svjestan da je njegova nadarenost i njegov zadatak različit od duhovne nadarenosti i zadataka ostalih. Pa ako treba jedinstvo duha sačuvati u mnogoznačnosti darova — a treba — onda se to može jedino u uvjerenju da postoje »mnogi darovi, ali da je samo jedan Duh«! Neki antagonizam, neki spor između tih nadarenosti u Crkvi jest neizbježan. No ljubav je ona koja spaja sve u jedno iako mi to jedinstvo ne možemo dovoljno proniknuti! A ta Ljubav — pisana velikim slovom — jest Duh koji u nama djeluje!

Dakako, možemo se upitati: na koji način mogu biti u Kristovoj Crkvi koegzistentni — hrabrost da čovjek ostane vjeran vlastitom daru Duha Svetoga i iskrena volja za jedinstvom svih darova? Odgovor je u tome što je upravo to jedno i drugo dar Duha Svetoga. On se nama daruje na takav način da mi s njime ne možemo iznova manipulirati. On svojim darom svakog pojedinca dovodi do njegova individualnog oslobođenja!

Na kraju: pomolimo se Bogorodici, u čiju čast smo poduzeli današnje hodočašće, da budemo:

— vidoviti i sposobni zamijetiti znakove Duha u svijetu, u Crkvi i u vlastitoj savjesti;

— da ga se ne bojimo nego da mu dadnemo propusnicu i otvorimo zeleno svjetlo semafora naše nutrine u iskrenoj samokritičnosti prema samima sebi;

— da shvatimo da je Crkva vječna improvizacija Duha Svetoga, kome će bolje polaziti za rukom da je vodi, negoli ako bismo je mi htjeli oblikovati po načelima koja smo preuzeli u svoje osobno samoupravljanje!

Tako će se naše mnogostruko evanđeosko oslobođenje vršiti u velikoj otvorenosti i povjerenju u vodstvo Duha Osloboditelja. Amen!